

Archeologienota Haasrode Blandenstraat

Programma van Maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Gwendy WYNS

26-6-2023

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Haasrode (Oud-Heverlee) in de Blandenstraat (provincie Vlaams-Brabant), waarbij de te verkavelen oppervlakte groter is dan 3000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

In 2016 werd reeds voor een deel van het terrein een archeologienota opgemaakt en in akte genomen. Het advies in de huidige archeologienota sluit aan bij het advies van die eerdere archeologienota.

Het plangebied is ca. 70 364m² groot en heeft een grillige vorm. Het is vrijwel geheel ingesloten door bebouwing langs de Blandenstraat (noorden en westen), de Milsestraat (oosten) en de Kerkstraat (zuiden). In het westen sluit het terrein aan op de Blandenstraat, in het zuiden op de Kerkstraat en in het noorden aan de Zwarte Poelstraat (een kleine zijstraat van de Blandenstraat) die zich ook deels in het projectgebied bevindt. Van west naar oost wordt het terrein doorkruist door een onverharde voetweg die de Milsestraat met de Blandenstraat verbindt. Het projectgebied is bijna volledig in gebruik als landbouwgrond. Een klein deel in het oosten en in het westen is bebost. In het westen is een klein deel van het projectgebied in gebruik als tuin, op deze plaats zijn bomen en andere begroeiing aanwezig. Centraal zuidelijk is nog een klein bijgebouwtje te zien

Het projectgebied bevindt zich in het noordelijk deel van Haasrode, op ca. 250m ten noordwesten van de kleine historische dorpskern. Het stratenpatroon rondom het plangebied bestond reeds rond 1777. Het plangebied zelf was op dat moment onbebouwd en in gebruik als akkerland. Op de historische kaarten van de 19de en 20ste eeuw doorkruisen verschillende (landwegen) het plangebied. Uiteindelijk blijft enkel de landweg die het plangebied van oost naar west doorkruist nog tot op heden bestaan. Het grootste deel van het terrein blijft in gebruik als akkerland tot op het moment van schrijven. In het noordelijk deel is er vanaf de 19de eeuw tot ca. 2016 bebouwing, in het zuidelijk deel is er kortstondig een gebouwtje aanwezig tussen 1990 en 2013.

Het plangebied is gelegen op het noordelijk deel van het leemplateau waarop Haasrode zich bevindt, op een iets lager gelegen deel hiervan. Het plangebied zelf helt af richting het noordoosten, van +83m naar +73m TAW. Op de bodemerosiekaart uit 2016 is het plangebied gekarteerd als laag en zeer laag erosiegevoelig. Bodemkundig wordt een droge zandleembodem met textuur B-horizont of zonder profiel verwacht.

In de omgeving van het plangebied zijn archeologische locaties gekend die dateren van de steentijd tot de nieuwe tijden, het betreft voornamelijk veldprospecties en enkele proefsleuvenonderzoeken. Slechts één proefsleuvenonderzoek leverde archeologische sporen op. Bij een opgraving ten zuidwesten van het plangebied werden resten van ambachtelijke activiteiten die mogelijk gelinkt kunnen worden aan ijzerproductie uit de vroege en volle middeleeuwen aangetroffen.

Door de relatieve afwezigheid van systematisch archeologisch onderzoek in de omgeving kent het plangebied een eerder ongekende archeologische verwachting. Op basis van de ligging van het

terrein, op een hoger gelegen leemplateau nabij het centrum van Haasrode, kaan aan het plangebied een gemiddelde verwachting voor sites met grondsporen toegekend worden. Er is een zeer lage verwachting met betrekking tot steentijdsites. Er zijn geen waterlopen aanwezig in de directe omgeving van het plangebied en de lithische artefacten die aangetroffen werden tijdens veldprospecties bevinden zich op hoger gelegen delen in het landschap, en aan het maaiveld en niet langer in situ. De vooronderzoeken die werden uitgevoerd nabij het plangebied toonden geen verhoogd potentieel voor in situ bewaring van steentijd artefactensites aan.

Op het plangebied is een verkaveling gepland. Hiervoor zullen verschillende nieuwe wegenissen met bijhorende nutsvoorzieningen aangelegd worden waarlangs de woningen in clusters gegroepeerd zijn. Een eerste wegenis verbindt de Blandenstraat in het westen met de Zwarte Poelstraat in het noorden en vertakt richting het oosten. Langs deze wegenis worden 2 clusters van gegroepeerde woningen voorzien, zowel halfopen als gesloten bebouwing, die via een waterdoorlaatbare verharding bereikbaar zijn. Een tweede T-vormige wegenis sluit in het zuiden aan op de Kerkstraat. Ook hierlangs zijn verschillende clusters van gegroepeerde woningen voorzien, zowel halfopen als gesloten bebouwing die via een waterdoorlaatbare verharding bereikbaar zijn. Daarnaast worden hierlangs nog 2 meergezinswoningen met ondergrondse parking voorzien. Langs beide wegenissen is parkeergelegenheid voorzien. Centraal oostelijk zal een wadi aangelegd worden waarlangs zich een openbare groenzone bevindt die doorloopt naar het westen. Beide wegenissen zullen onderling nog verbonden worden door een kleinere verharde weg. Tot slot zijn langs de Kerkstraat nog 2 halfopen woningen gepland. Er kan vanuit gegaan worden dat de bodem van het totale plangebied ernstig verstoord zal worden: het bouwrijp maken van de percelen, allerhande werfverkeer, het aanleggen van de woningen en de wegenis met bijhorende nutsvoorzieningen, het aanleggen van de ondergrondse parkeergarage, het aanleggen van de wadi en het inrichten van de groenzone zal een grote impact in de bodem met zich meebrengen.

Het plangebied kent een gemiddelde verwachting voor sites met grondsporen uit diverse periodes. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Verder onderzoek kan relevante kennisvermeerdering opleveren over de archeologische achtergrond van directe omgeving rond Haasrode, waarvan niet veel gegevens bekend zijn. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren, in uitgesteld traject aangezien de gronden pas worden verkaveld onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek over het volledige plangebied. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden hieronder behandeld.

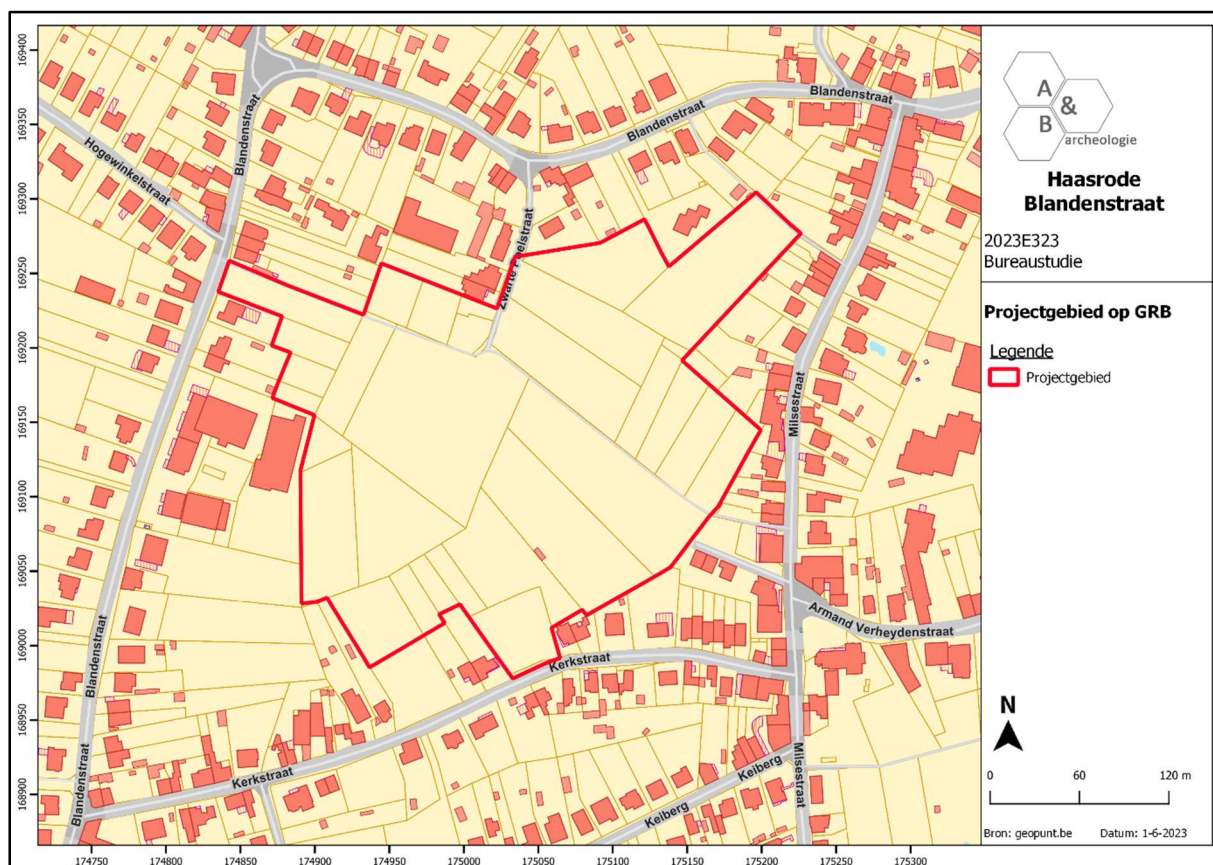
2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: Vlaams-Brabant, Haasrode (Oud-Heverlee), Blandenstraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 174136.19 en Y: 168737.98; X: 176363.25 en Y: 169953.25

Kadastergegevens: Oud-Heverlee, afdeling 4 (Haasrode), sectie C, perceel 64, 63M, 61C, 61D, 61E, 61F, 61G, 62, 19V, 17A, 18A, 19N, 16, 22P, 22V3, 22D3 (partim), 22Z3, 19Z, 19P, 22B4, 21A, 48C, 49E2, 49A2, 49B2, 49D2, 49C2, 19K, 19W

Het plangebied is ca. 70 364m² groot en komt volledig in aanmerking voor verder vooronderzoek.

Figuur 1 Aanduiding van het plangebied op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Hoe is de bodemopbouw?
- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op de boven- en onderstaande figuren. De voorziene onderzoeksmethoden moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

- Randvoorwaarden

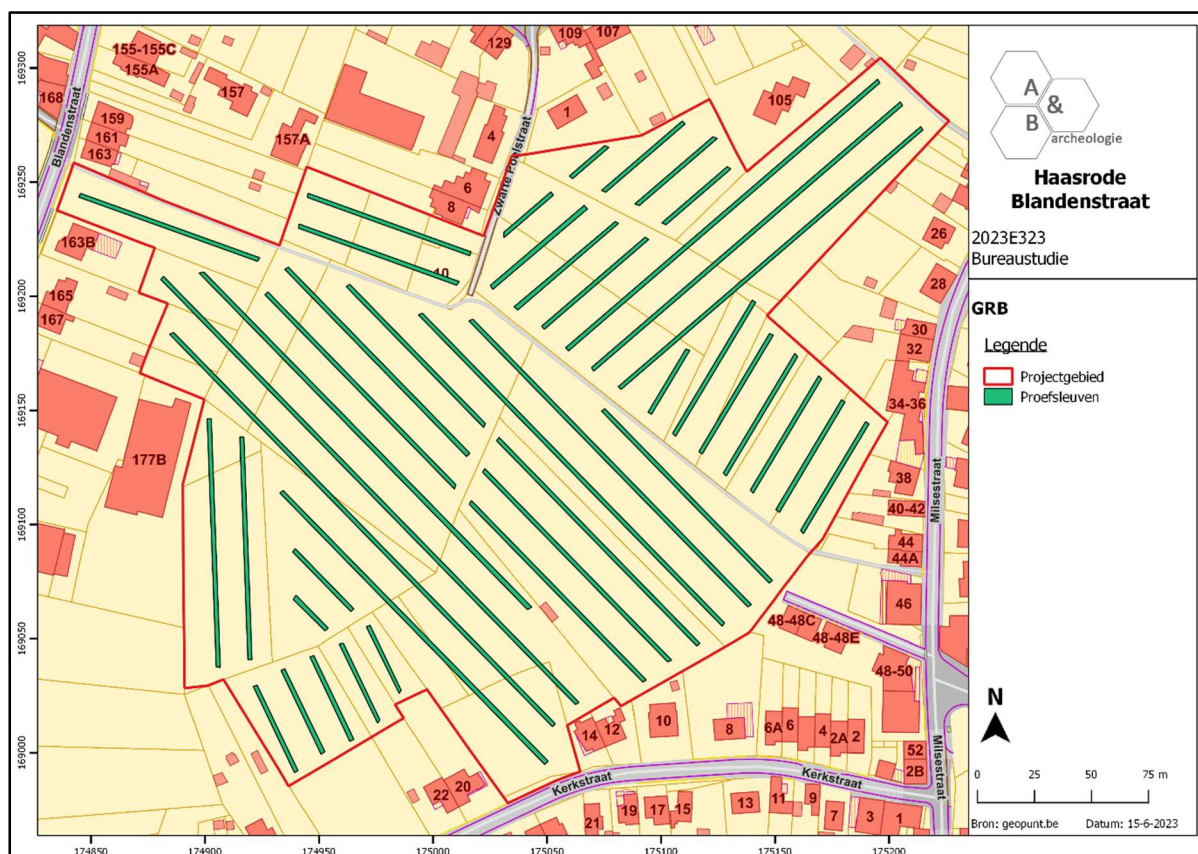
Enkele delen van het plangebied zijn nog bebost/begroeid. Voor de aanvang van het onderzoek dienen deze bomen en begroeiing gerooid te worden. Hierbij is het van belang dat de bodemingrepen tot een minimum beperkt blijven; het wortelgestel van de bomen worden niet verwijderd. Op die manier wordt vermeden dat niet-gedocumenteerd archeologisch erfgoed beschadigd wordt. De ondergrondse structuren kunnen pas verwijderd worden indien het vooronderzoek heeft aangetoond dat er geen archeologische site aanwezig is, of – indien er wel een site aanwezig is – tijdens/na een eventuele opgraving van het terrein. Op het terrein zijn ook nog enkele bijgebouwtjes aanwezig, deze vormen geen obstakel voor het onderzoek.

- Proefsleuvenonderzoek

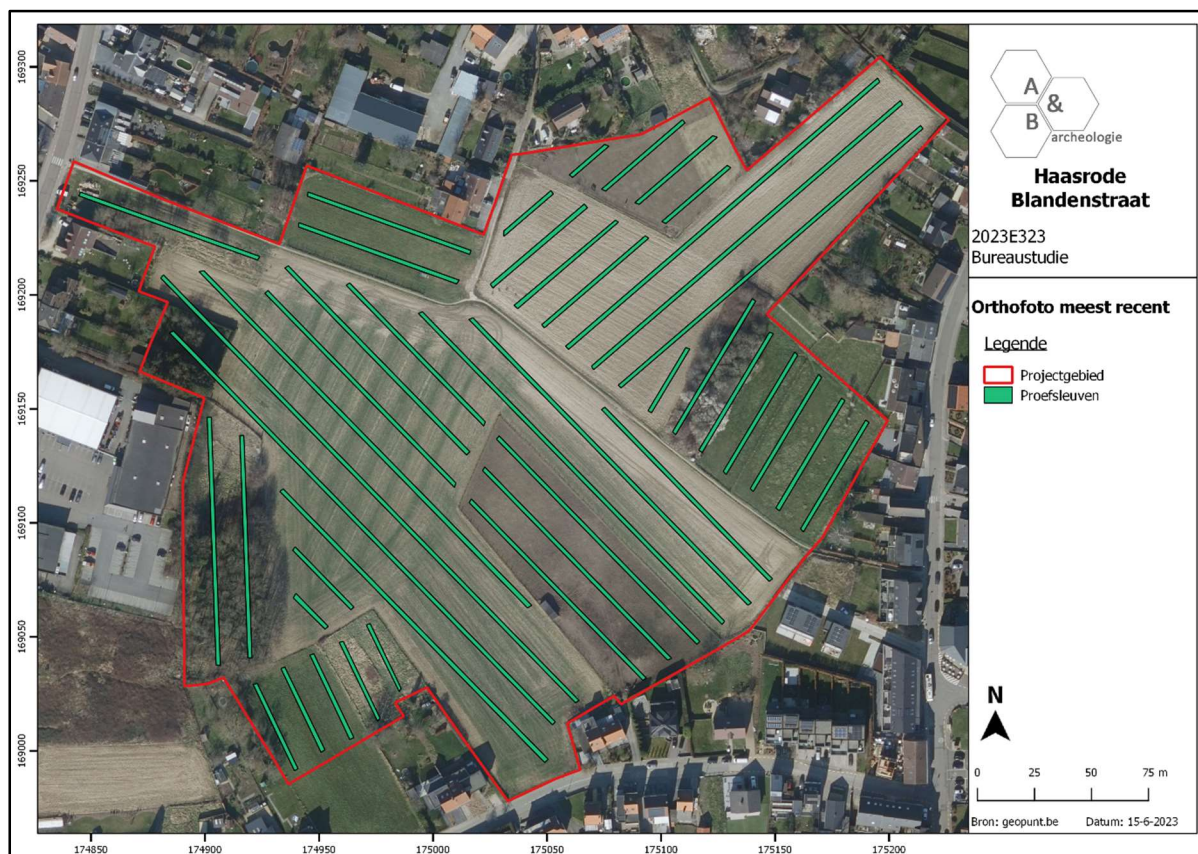
Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle, ononderbroken proefsleuven, met een tussenafstand van 12 à 15m van middelpunt tot middelpunt. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en georiënteerd volgens de vorm van diverse percelen. Zodoende vormen de aanwezige afsluitingen geen obstakel voor het onderzoek. Aanvullend worden extra volg-, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Er wordt 10%, oftewel ca. 7036m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 1759m², door middel van volg-, dwarssleuven of kijkvensters, zodat in totaal zo 12,5% oftewel ca. 8795m² onderzocht wordt.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. graven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Figuur 2 Indicatief sleuvenplan, geprojecteerd op het kadaster (bron: geopunt.be).

Figuur 3 Indicatief sleuvenplan, geprojecteerd op de meest recente luchtfoto (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 100 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek. Minstens 1 van deze archeologen dient minstens 200 werkdagen ervaring te hebben met onderzoek op zandleemgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen.